sūdžio kaimo akmenų krūsnis (Kretingos r.) Antroji senųjų žemdirbystės laukų grupė patenka į Bartuvos–Erlos senslėnio teritoriją, kurios P riba yra ties Erlėnų kaimu, netoli Salantų miestelio (Kretingos r.), o Š riba – Udralių kaime, kuris yra netoli Skuodo (Skuodo r.). Šiaurės vakarų Lietuvoje iš viso 1938–2004 m. buvo suregistruota 30 vietovių, kuriose yra ar buvo senųjų žemdirbystės laukų liekanų – akmenų krūsnių ir pylimų.

VU ir KM senųjų žemdirbystės laukų žvalgymus vykdo nuo 1999 m. (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 276–281; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 261–263). 2004 m. žvalgymų tikslas – naujų objektų paieška, jų lokalizavimas ir kartografavimas bei kai kurių žinomų objektų žvalgymas, tikslesnis jų teritorijos nustatymas, taip pat atrinkti objektus detalių planų sudarymui.

Ekspedicijos metu Kretingos rajone aptikti 3 nauji objektai. Tai Barkelių, Vaineikių ir Igarių senieji žemdirbystės laukai. Labai nedidelė dalis Igarių laukų patenka į Skuodo rajono teritoriją. Skuodo rajone surastas 1 naujas objektas – Šilalės senieji žemdirbystės laukai, kurie kažkada tikriausiai jungėsi su kitoje kelio pusėje esančiais senaisiais laukais, rastais gerokai anksčiau. Be to, žvalgant nustatyta, kad Šauklių ir Naujukų laukai (Skuodo r.) jungiasi ir sudaro vieną didžiulį kompleksą.

Šilalės, Šauklių ir Naujukų laukuose dominuoja ilgi pylimai, besijungiantys tarpusavyje ir sudarantys aptvarus. Atskiruose laukų ploteliuose vietomis buvo tik pavienių akmenų krūsnių. Neatlikus matavimų ir stacionarių archeologinių tyrimų sudėtinga nustatyti jų tipą ar chronologiją. Remiantis kitų Baltijos regiono šalių duomenimis, galima daryti prielaidą, kad šie laukai preliminariai galėtų būti datuojami viduriniuoju geležies amžiumi ar šiek tiek vėlyvesniu laikotarpiu.

SURVEYS OF ANCIENT AGRICULTURAL FIELDS IN THE KRETINGA AND SKUODAS DISTRICTS

In 2004 VU and KM surveyed ancient agricultural fields in the Kretinga and Skuodas districts. The surveys pursued the following goals: finding new sites, their localisation and mapping, survey of some established sites and identification of their territories. In Kretinga district the expedition found 3 new sites. These were ancient agricultural fields of Barkeliai, Vaineikiai and Igariai. A small part of the Igariai agricultural fields stretched into the Skuodas district territory. In the Skuodas district new ancient agricultural fields of Šilalė were found which used to form one complex with the previously discovered fields on the other side of the road.

ŠIAULIŲ APSKRITIES NEAIŠKIOS ARCHEOLOGINĖS VERTĖS OBJEKTŲ ŽVALGYMAS

Algirdas SKRUPSKELIS

2004 m. KPC užsakymu žvalgyti Šiaulių aps. archeologiniai objektai, esantys respublikinės ir vietinės reikšmės istorijos ir kultūros paminklų sąrašuose, taip pat įtraukti į laikinąją istorijos ir kultūros paminklų apskaitą. Žvalgyti 42 šiuose sąrašuose esantys objektai (19 kapinynų, 6 senamiesčiai, 5 piliakalniai, 4 pilkapynai, akmuo su dubenėliais), keli objektai nebuvę sąrašuose (2 pilkapynai ir pilkapis). Šiame straipsnyje pateikiama informacija tik

apie naujai išaiškintus archeologinius paminklus – tai Lenartuvos ir Liaudiškių pilkapynai bei Liaudiškių pilkapis (visi Radviliškio r.). Žvalgant pilkapynus nustatytos jų teritorijos, GPS prietaisu užfiksuotos teritorijų ribų kampų ir pilkapių centrų koordinatės. Visus objektus nurodė Egidijus Pracevičius (DKIM).

Lenartuvos pilkapynas yra 0,7 km į PR nuo Viliošių tvenkinio, 0,6 km į R nuo Šiaulėnų–Šiluvos ir Šiaulaičių–Kunigiškių kelių sankryžos, 0,1 km į ŠR nuo Kunigiškių–Lenartuvos kelio. Pilkapyne suskaičiuota 10 pilkapių, kurie 10–15 m skersmens ir 0,2–0,6 m aukščio. Išsiskiria 2 pilkapių grupės. Pirmąją sudaro 6, antrąją – 4 pilkapiai. Šias pilkapių grupes skiria iki 0,3 m aukščio medžiais apaugusi pakiluma. Be to, antrojoje pilkapių grupėje pilkapiai 8 ir 9 jungiasi tarpusavyje.

Duomenų apie radinius ar žmonių kaulus nėra. Tačiau vietos gyventojai papasakojo, kad anksčiau šią vietą norėta paversti arimu, bet dėl daugybės čia randamų akmenų šios minties atsisakyta. Taip pat jie nepamena, kad ši vieta kaip nors vadinta ar kad čia buvo laidojama.

Liaudiškių pilkapynas yra 0,6 km į PV nuo Radviliškio–Gaižiūnų geležinkelio tilto per Baisogalos–Vėriškių kelią ir 0,2 km į V nuo šio kelio, Radviliškio miškų urėdijoje, Šeduvos girininkijos 137 kvartalo Š dalyje, Liaudiškių miške. F. Pokrovskis, vadovaudamasis F. Dubua de Montepereux nurodymu, rašo, jog netoli Raginėnų kalno yra pilkapių, apdėtų akmenimis, iki dešimties grupių, išsidėsčiusių prie Liaudiškių, Pakalniškių, Raginėnų, Rozalimo ir Karpiškių, kuriuose suskaičiuojama daugiau kaip 330 sampilų (Ф. В. Покровский, *Археологическая карта Ковенской губернии*, Вильна, 1899, с. 58).

Pilkapyną sudaro trys pilkapiai. Pirmasis yra maždaug 11 m skersmens ir 0,5 m aukščio, antrasis (besijungiantis su pirmuoju) yra 7 m skersmens ir 0,3 m aukščio, trečiasis, esantis maždaug 23 m į R nuo pirmojo (matuojant tarp pilkapių centrų) yra 8 m skersmens ir 0,5 m aukščio. Pilkapiai apaugę medžiais, neardomi.

Liaudiškių pilkapis yra 0,45 km į PV nuo Radviliškio–Gaižiūnų geležinkelio tilto per Baisogalos–Vėriškių kelią ir 0,1 km į ŠV nuo šio kelio, Radviliškio miškų urėdijoje, Šeduvos girininkijos 137 kvartalo ŠV dalyje, Liaudiškių miške. Nuo Liaudiškių pilkapyno jį skiria 1–1,5 km atstumas. Pilkapis su akmenų vainiku yra maždaug 15 m skersmens ir 0,7 m aukščio. Akmenys dideli, maždaug 55x50x45, 70x30x45, 100x38x30 cm dydžio. Pilkapis apaugęs medžiais, neardomas. Duomenų apie radinius ar žmonių kaulus nėra.

VAK medžiagoje nurodoma, kad į PR nuo kaimo yra Kačmelžiu vadinamas molio kalnelis (*VAK*, b. 50, l. 502). Matyt, remdamasi šiais duomenimis MMT 1986 m. lankė Radviliškio r. archeologinius paminklus, ieškojo ir Liaudiškių pilkapių, tačiau tuomet jų nerado.

Šiuos tris naujai išaiškintus archeologijos objektus siūloma įrašyti į NKVR.

SURVEY OF ARCHAEOLOGICAL SITES OF UNDETERMINED VALUE IN THE ŠIAULIAI REGION

Under the order of the KPC surveys of the archaeological sites of the Šiauliai Region included into the national historical and cultural sites listing and local historical and cultural sites listing and into the provisional record of historical and cultural sites were performed. 42 sites included into the abovementioned listings (19 burial grounds, 6 old towns, 5 hill-forts, 4 barrow cemeteries and a hollowed stone) and several sites not included into the registries (2 barrow cemeteries and 1 barrow) were investigated. It was proposed to include 2 sites (the Lenartuva barrow cemetery and the Liaudiškės barrow) into the list of archaeological sites of NKVR.